

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Idő

"1918"

Személy

Szerző:

Szász Géza

Cím:

Dicsőség az utca-
sarkon

Forrás:

Pesti Napló

Bzr

18.12.25

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Dicsőség az utcasarkon

Nem tudom, ki volt az, kinek sorvadtt agy-velejében először született meg a gondolat, hogy nagy emberek emlékét utcanevékben kell megörökíteni. Akárki volt, megérdemelné, hogy büntetésül a világ minden városa egy utcáját — lehetőleg a leggörbébbet — róla nevezzék el. Lehet, hogy jóhiszemű ember volt — csak ostoba. De lehet, hogy tudatos megvetője volt minden emberi nagyságnak, minden kegyeletnek, minden finom érzésű visszaemlékezésnek, talán nevető anarkista, gunyos bálványromboló, ki megfagyott rictusszal vicsořitja ma is fogát a sirban a jól bevált pokoli ötletért. A házak sarkán nagy betűkkel meredeznek a nevek: költők, írók, hősök, tudósok nevei, négy szöggel odafeszített üres cégérek és nem zsongnak körülöttük szerelmes versfoszlányok, szép gondolatok, példaadó hevületek. Ó nem. Ami zsong körülöttük, az az élet. A keserves, drága, perpatvaros élet és esetleg még valami — ártatlan, de nem dicsőfényes köszöntések. Az a négy szög jobban visz a halálba, az enyészetbe, mint minden koporsószög. Kitolja a névből a tartalmat és mert új értelmet ad a szónak, megöli az emléket. Ugyan ki gondol a Petőfi-utcsában arra, hogy még nyílnak a völgyben a kerti virágok...? Nem; csak ócska kabátok nyílnak és Petőfi neve némely emberben ócska ruhákon kívül más képeket is felidéz, az nem a megdicsőítő főváros érdeme. És szegény, nagybajuszu Klauzál Gábor! Be szépen belehalasztották a kedves ke-

leti jellegű Klauzál-térbe! Klauzál-tér: por, büz, német szó, piszok, ezt tudja mindenki. De ki tudja, hogy a név mit takar? És aki tudja, az is a Klauzál-téren elfelejti... Hunyadi János, mint a Hunyadi-tér patrónusai! Rákóczi Ferenc, a bujdosó, busuló, imádkozó Rákóczi Ferenc, mint a legfelfordultabb, legveszettebb utvonálnak, ennek a hőmpölygő, eleven ember-kloákának, a Rákóczi-utnak cégére! Uram Isten! Ember és állat közt egyetlen megkülönböztetés a humor. Ó városi tanács! Kik, mik élnek ebben a városban, hogy ezt a legkétségbeejtőbb humort nem látják, nem érzik?

Nem szereti ezt a várost senki. Régi testét új pallérok barbáruul összeszabdalták, régi emlékek élő neveit szolgálkú jövevények eltörölték. Csodálatos, hogy ebben az országban, hol mindenki olyan görcsösen ragaszkodik véletlen nevének arkaisztikus formájához, egy idejétmulta y-hoz, egy felesleges h-hoz vagy egy lehetetlen ch-hoz senki sem sajnálja, hogy a régi Pest formájának pusztulásával együtt pusztítják a régi világnak legalább színét, illatát és viszkényét visszaidézó, a történelmet és emlékeket jelző és megtartó régi, kedves utcanevéket. Pedig bizonyára van olyan kedves és elámuló, ha az öreg Múzeum oszlopai előtt haladó utat Mehmed Szultán-utja helyett egyszerű Múzeum-körutnak szabad neveznem, mint amilyen kedves és kegyeletes, ha hiven megőrzöm az őseimtől esetleg rámmaradt rossz vagy idejétmulta helyesírást.

Régi utcának új nevet adni se nem szép, se nem okos, se nem igazságos. Azt a nevet az utca megszolgáltá, a környék elismerte, a lakók megszerették. Elaludni a Váci-köruton és fel-

ébredni a Vilmos Császár-uton valószínűleg nem volt mindenkinek az inyére. Szegény Múzeum-körut, mikor átkeresztelték, bizonyára olyasfélért érzett, mint egy hajdani iskolapajtásom, ki végigjárta az elemi és a gimnáziumot a barátságos Laci névvel és kiról mikor az érettségiletette, kiderült, hogy voltaképpen Lipótnak hívják.

Ez az átkeresztelési mánia a világ más városáiban is dühöng, de sehol sem olyan pusztítóan és izléstelenül, mint Budapesten. Páris egyik legöregebb hidját még ma is Pont-Neuf-nek (Uj-hid) hívják és senki sem merne a Boulevardok ősi, megszentelt neveihez nyulni. Ott a közizlés és közhangulat mégsem olyan Csáky szalmája, mint nálunk. Én még ma sem hiszem — pedig hát a győzelmi örület sok mindenre képes, — hogy az árnyas, csendes Bois de Boulogne Avenuet a vén, rosszmájú Clémenceau véres nevére fogják keresztelni. Vagy ha igen, fogadok, hogy az új név nem fog tovább élni, mint a győzelmi mámor — és minden mámor rövid.

A kiegészített városi tanács meglephetné karácsonyra egy kedves és olcsó ajándékkal Budapest népet. Vegyék elő — ha ugyan még megvannak — a leszedett utcatáblákat és szögeljék vissza régi helyeikre. Veres Pálné ó nagysága bizonyosan derék, kiváló uri asszony volt, de tudja Isten! nekem a „Zöldfa“ jobban tetszik. (Ha ugyan nem tévesztem össze és csakugyan az volt a Zöldfa-utca!) Veres Pálné hozzátartozói pedig megvizsgálódhatnak. Amint fentebb kifejtettem az utcanév dicsősége nagyon kétes dicsőség. Nem az utca szellemül hozzá a névhez, hanem a név válik közhelylyé, tartalom, emlék és értelem nélküli cégérré. Előbb-utóbb. Macsakker lesz minden személynéből, mely az utca porába kikerül. És tetszik tudni, hogy mi a Macsakker?...

A Károly-körut legyen ismét Károly-körut. A régi Karls-Kaserne ugyanis már városháza lett, maradjon meg legalább az emléke. Nem volt jó, hogy annakidején Pesten Karls-Kaserne volt, de jó még a rossznak is emlékét megőrizni. Különösen olyan rossznak, melyet kihevertünk, leküzdöttünk, melynek fölébe kerültünk. Vác felé mehessünk ismét a Váci-körutról, Kerepes felé a Kerepesi-utról. A Rákóczi-ut ne menjen neki a Baross-térnek és a Baross-utca a józsefvárosi pályaudvarnak. Baross Gábor elégedjék meg a térrel és a szoborral és adják vissza a Stáció-utcát, ha másért nem, hát Jókai kedvéért, ki írt róla, beszélt róla és lakott benne. No meg hogy azért, mert a józsefvárosi stáció csakugyan nincs messze tőle. Nem feltétlenül baj, ha az utcaneveknek értelme is van, ha például az Eötvös-szobor az Eötvös-téren van, a Széchenyi-szobor a Széchenyi-téren és a Deák-szobor . . . ja persze, az máshol van . . . Adják vissza a Birsalma-utcát és az Oszlop-utcát és ha Ráth Györggyel és Heltai Ferenczel szemben a városnak hálatartozása van, rójják le azt diszkrétebb és okosabb módon. Adják vissza az Uj-utcát és az Uj-vásárteret és Zichy Jenőt és Tisza Kálmánt bizzák a Kerepesi-temetőre és a történelemre. Reggelig lehetne folytatni, hogy mit adjanak vissza. Inkább nem folytatom, hanem kérem azokat, akiket illet, hogy ne éljenek vissza a mai komoly időkkel és ne ajándékozzanak meg bennünket a régi szultánok és királyok helyett Köztársaság-, Nemzeti Tanács-, október 31- és ehhez hasonló utcákkal és terekkel, melyeket ugyanis mindjárt megint átkeresztelnének, amint másképpen fúj a szél. Ne legyenek többé Budapest utcanevei a városi urak kezében az a rongy, amelylyel a mindenkori hatalom birtokosainak cipőjét törlik.

Szász Géza.